

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשְׁת וַיֵּרָא

כ' חשוון תשפ"ד

הפטרה: ואשה אחת

יציאת השבת ר"ת 17:52

גיליון 838

יציאת השבת:

17:25

ירושלים: 17:25

מניסת השבת:

16:17

ירושלים: 16:13

אמונה באמת!

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

בהפטרה השבת, אנו קוראים סיפור מופלא על האשה השונמית העושה חסד עם אלישע הנביא וזוכה לאחר שנים של עקרות ללדת בן. ואולם הבן הזה שגדל והפך לנער יוצא אל אביו אל השדה ושם הוא מרגיש לא טוב. הנער מובא אל הבית ויושב על ברכי אמו עד הצהריים ואז מת! האשה משכיבה את הנער על מיטת איש האלוקים אלישע, ומבקשת ללכת אליו. לשאלת בעלה: מדוע את הולכת אליו היום, לא חודש ולא שבת? היא עונה: שלום. הפלא, שכאן מסיימים הספרדים את קריאת ההפטרה, מה קורה בהמשך? האם הנביא מצליח להחיות את הנער?

מספרים על רבי אריה לוי, הצדיק הירושלמי, המכונה אבי האסירים, (בשל דאגתו לאסירים בכלל ולאסירי המחותרות בפרט), שהיה לומד עם אשתו בכל שבוע את הפרשה ואת ההפטרה. והנה בהגיעם להפטרה זו: שאלה אותו אשתו למה הספרדים מסיימים את ההפטרה באמצע הסיפור. אמר לה רבי אריה זצ"ל: גם אני תמיד שאלתי את זה, וודאי שבגלל המתח והרצון לדעת מה קרה בהמשך הסיפור, הם מומשיכים וקוראים כל אחד לעצמו את המשך ההפטרה!

נענתה אשתו ואמרה: אני יודעת מה הסיבה! אצל הספרדים, ברגע שהאישה החליטה שהיא הולכת לנביא, הם מפסיקים, כי יש להם אמונה שלימה, שאם היא הגיעה לנביא הכל יסתדר על הצד הטוב ביותר. לעומת זאת, אצל האשכנזים הם רוצים לראות את הנס בעיניים, ולכן הם חייבים לקרוא עד סוף ההפטרה, שם מסופר שאלישע הנביא מחיה את בנה של האישה השונמית. כמה אנו זקוקים לאמונה הזו כיום. מאמינים בבורא עולם ורוצים לראות את הניסים ונבואות הגאולה מתגשמים, אמן!

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

וביום השמיני ימול בשר ערלתו

אברהם אבינו הראשון שנכנס בברית עם ה' ולכן אומרים: "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו". ואולם יצחק הוא הראשון שנימול לשמונה ימים, ולכן ערב קודם הברית נקרא הלימוד בשם 'ברית יצחק'.

ברית המילה ויום השבת

וביום השמיני ימול בשר ערלתו - בספר "דעת זקנים" מבאר בשם הראשונים טעם הדבר שעושים ברית מילה ביום השמיני, על פי משל למלך שבא אוהבו לבקרו. זימן המלך לכבוד האורח את כל אוהביו, וערך לו קבלת פנים מכובדת. כשבא אותו אוהב לאכול, אמר לו המלך עדיין אני ממתין למטרוניתא אחת שאין כמותה בכל העולם, ורוצה אני שתגיע קודם. כך כשנולד בן, אומר הקב"ה אינני רוצה שימולו אותו, עד שיראה את השבת, והיא המטרוניתא שאין כמותה בכל העולם, ובתוך שמונה ימים, יש שבת אחת, לכן ממתנינים שמונה ימים למילת הבן.

מכאן רואים מהו גודל מעלת ברית מילה, שהיא חשובה כסעודה שהמלך מלכו של עולם עושה לאוהבו הנכנס לברית עמו. ולפני הברית רוצה להראותו את יקר תפארת גזיו שהיא חמדה גנוזה בבית אוצרו ושבת שמה, שאין כיופיה בכל העולם. וכל מי שמשתתף בסעודת הברית, זוכה להשתתף בסעודת המלך בעצמו, שבא אוהבו לכרות עמו ברית עולם. ולכן פסק הרמ"א בהלכות מילה (יורה דעה סימן רס"ו סעיף י"ב) שכל מי שאינו אוכל בסעודת מילה, הוא כמנודה לשמים ח"ו. ובתוספות בפסחים מובא בשם המדרש שע"י סעודת מילה, ניצול מדינה של גיהנם, כי סעודה זו היא סעודתו של המלך מלכו של עולם לאוהבו שנכנס בבריתו של אברהם אבינו ע"ה.

ברית ידידות

מסופר על בנו של הרב מבריסק רבי יצחק זאב, שביום המילה של בנו סיפר למסובים שיש לו חידוש יקר מאביו על ענין ברית מילה, שלא גילה אותו עד לזמן המצוה ממש "כי כל הקורא פסוק בזמנו מביא גאולה לעולם", וכך היו דבריו: הרי אמרו חז"ל על אברהם אבינו שקיים את כל התורה כולה לפני שנצטוו, נשאלת השאלה מדוע בברית מילה המתין עד שינתן לו צווי מיוחד מאת המלך. השיב הרב: במצות ברית מילה יש פן נוסף לכל המצוות, והוא כריתת ברית בין הרך הנימול מעמ"י לבין הקב"ה. וכפי שידוע, בכל שידוך בין חתן וכלה, גם אם צד אחד מסכים בכל לבו לשידוך, אבל הצד השני עדיין לא מסכים, אי אפשר לשבור את הכוס, וכן בכל כריתת ברית, אי אפשר לעשות דבר, רק בהסכמת שני הצדדים. כך גם בברית מילה, גם אם אברהם אבינו ידע את מעלתה של המצוה, והיה יכול לקיים את המצוה מצד עצמה, אבל אי אפשר לבצע אותה בלי הסכמת הצד של הקב"ה, ולכן המתין אברהם עד שזכה להגיע למדרגה הגבוהה של כריתת ברית לו ולזרעו אחריו לדורות עולם. ובברית זו הקב"ה כביכול הזמין את אברהם אבינו לסעודה, וכך זה ממשיך לדורות עולם. ולכן בברית המילה הקב"ה נותן לכל יהודי ויהודי את התואר הנפלא והנשגב "ידיד", כי יש כאן ברית ידידות עם הקב"ה, וזהו מטבע ברכת

ברית המילה שתקנו לנו חכמינו ז"ל: "אשר קידש ידיד מבטן וחוק בשארו שם וצאצאיו חתם באות ברית קודש. על כן בשכר זאת קל חי חלקנו צורנו צוה להציל ידידות זרע קודש שארנו משחת, למען בריתו אשר שם בבשרנו".

מנהג 'שלוש זכר'

כשנולד בן זכר, נוהגים להזמין את הציבור בליל שבת שלפני הברית, לכיבוד קל הנקרא "שלוש זכר" או "זכר", ומכבדים בין היתר בחימצה (חומס בערבית, ארבעס בידיש) ובמיני קטניות אחרים.

בספר "נוהג כצאן יוסף" מובא מנהג פרנקפורט "שאין מזמינים (במפורש) לשלוש זכר, אלא מכריזים בבית הכנסת אחר קדיש של במה מדליקין". ובערוך השלחן מובא מנהג "שלוש זכר" בשבת בבוקר, "ליתן מזל טוב וקוראים לזה שלוש זכר, ונוהגים שלא לטעום כלום, ואומרים שזהו מתקנת המדינה, לבלי להכביד על בעל הבית". הטעם: התכנסות זאת היא במקום סעודת הודיה להולדת הבן, ונעשית בליל שבת "דאז הכל מצויים בביתם". ועוד, בגמרא מובא שבהיותו התינוק ברחם אמו "מלמדים אותו כל התורה כולה... וכיון שבא לאויר העולם, בא מלאך וסטר על פיו ומשיחו כל התורה כולה" (נדה ל ע"ב), לכן באים לבקר בליל שבת, ולהשתתף בצערם ואבלם על ששכח את התורה, ואוכלים אז מאכל אכלים - קטניות. ועוד, זכר לאותו מנהג עתיק יומין, המובא בארחות חיים (לר' אהרן בן יעקב הכהן מלונלי), "שמי שמל את בנו משלים עם כל שונאיו, וקורא אותם לאכול ולשמוח עמו, כדי שיברכוהו ולא יקללוהו, וגם מתקבצים כל הקהל בליל השבת ובליל השמיני, ואח"כ (בליל השמיני) בא הסנדק ונותן מעות ליולדת, ואח"כ כל אחד, נותן לפי מעלתו, ומנהג זה נהגו כדי ליתן לעניות, שלא תבושנה בלקחן מעות מיד אנשים ונשים".

ועוד, במדרש רבה מובא הטעם למצות עשה שבפרשת אמור (ויקרא כב, כז) שזר או קָשָׁב או עַז כִּי יִלֵּד וְהָיָה שְׁבָעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה לְקַרְבֵּן אִשָּׁה לַה' - משל למלך שנכנס למדינה וגזר ואמר: כל אכסנאין (=אורחים) שיש כאן, לא יראו פני עד שיראו פני המטרונה תחילה, כך אמר הקב"ה לא תביאו לפני קרבן עד שתעבור עליו שבת, שאין שבעה ימים בלא שבת, ואין מילה בלא שבת. כלומר, כשם שכל קרבן בבית המקדש, הותר להקריבו, רק אחרי שעברה עליו לפחות שבת אחת, כך ברית המילה, לא תתבצע עד שלא תעבור על התינוק לפחות שבת אחת.

ברית יצחק

לילה לפני ברית המילה מגיעים לבית התינוק הנולד קרובי משפחה וידידים. הטקס נערך במניין גברים הקוראים הלכות, מדרשים, פרקי קבלה וסיפורים הקשורים בברית מילה של האבות מתוך ספר הזוהר. אבי הנימול קורא את ההלכות והסיפורים הקשורים לחובת האב למול את בנו. הקריאה נעשית בדרך כלל מתוך ספר הנקרא "ברית יצחק".

מנהג זה מבוסס על פי ספר הזהר שמסופר שם: שרבי אבא ובנו ר' יעקב הזדמנו לאכסניה אחת ובעל הפונדק ביקש מהם להישאר למחר לברית. באותו לילה כינס בעל האכסניה את אוהביו ועסקו בדבקות בתורה ואף אחד לא ישן כל הלילה.

הלכות ברית מילה

א. לילה שלפני יום המילה נקרא ליל "ברית יצחק" ובכמה מקומות נהגו להיות ערים כל הלילה ולעסוק בתורה אצל התינוק, ועיקר הדבר עד חצות לילה. וקבעו סדר לימוד מיוחד ללילה זה. ויש שנהגו להדליק נרות בלילה הזה, ושומחים ושרים בו. כשעורכים סעודה בליל יום הברית, "ברית יצחק", אין הסעודה נחשבת לסעודת מצווה, ואפשר על ידי ברכות בלבד.

ב. אף על פי שכל היום כשר למצות מילה, מכל מקום זריזין מקדימין למצוות, ולכן אין להשהות מצות מילה לאחר חצות היום, בכדי שבואו המזמנים ויהיה ברוב עם הדרת מלך, שהרי מצות זריזין מקדימין למצוות, חשובה יותר ממצות ברוב עם הדרת מלך. ומכל שכן שאסור להשהות המילה לאחר חמש שעות מן היום, שנראה כאילו מצות מילה בזויה עליו חס ושלום.

ג. יש לאדם להשתדל כמה שיוכל להיות סנדק, לפי שדומה מצווה זו למקטיר קטורת. ומכל מקום בודאי שאין לעשות מחלוקת חס ושלום בזה, וגדול השלום. יש נוהגים לכבד בסנדקאות בן הראשון את אבי הבעל, ובבן השני את אבי האשה. אולם אם אבי הבעל מוחל על כבודו לטובת אבי האשה, אפשר לכבד את אבי האשה לשבת בסנדקאות בבנו הראשון. וכן מותר לו למחול על כבודו כדי לכבד את אבי אביו (הסבא).

ד. כשיש מילה בבית הכנסת, אין לומר שם וידוי ונפילת אפים ביום המילה, ואפילו אם מתפללים שם כמה מנינים בזה אחר זה. וכן אין אומרים וידוי אם אבי הבן או הסנדק נמצאים בבית הכנסת.

ה. נוהגים להעלות לספר תורה את בעלי הברית. ובימי שני וחמישי כשיש בבית הכנסת שני בעלי ברית ישראלים, אין להוסיף על מנין העולים.

ו. תינוק שנדחת מילתו מפני שהיתה לו צהבת גבוהה, והבריא, אין צריך להמתין שבעה ימים מעת שהבריא, אלא ימולו אותו מיד לאחר שהבריא. שמאחר והצהבת היא דבר מצוי אצל תינוקות רבים. אין ממתניים עליה שבעה ימים מעת שהבריא. ואם הבריא ביום חמישי או שישי, וכבר עבר יום השמיני ללידתו, אין למולו בימי חמישי ושישי, אלא ידחו המילה ליום ראשון.

ז. אחר המילה מברכים על כוס יין "בורא פרי הגפן", וברכת "אשר קידש ידיד", ומנהגינו שהמברך טועם מהכוס מיד בסיום ברכת "כורת הברית", לפני שאומר "אלוקינו ואלוקי אבותינו קיים..." מחשש הפסק בין הברכה לטעימה.

ח. חייב אדם לעשות שמחה ביום שזכה למול את בנו, וכדרש הפסוק: "ויעש אברהם משקל גדול ביום הגמל את יצחק", הג (ח') - מל, ואע"פ כן הדבר ברור שאין סעודה זו מצווה מן התורה.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם צימרון, שרה בת שמחה, ציפורה ודושע לוי, ביבה אלימלך. עור בן עישה. תקוה בת עזרה, אלעזר בת ג'אן, אסתר בת זרבה, מול בת ענלה, אברהם בן רחל. רחמים בן סולמנה, דניאל בן אביעל, אליה בת סליחה, ישי ורחל לוי, חנה בת זוהרה, עדן בת רחל, מיטל מוריה אדרי, יוסף בן מיכל, דוד ביטון הי"ו.

להחזרת נעדריו צה"ל ושבייו ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כץ, צבי פלדמן. וכל החטופים בעזה!

לעילוי נשמת: הר"ר ע"ת, הר"ר מ' אליהו, הרב אברהם צוקרמן, רבי מסעוד מלול, רבי יצחק שושן, רבי יעקב שושן, יונה יונה, סופר מנחם, יצחק דרעי, רבי אברהם בן שמאי אלעזר, מקסים חיים דרעי, מיר חיים, ישראל אברהם נתן, שלמה בן מרים, יצחק ועמרם אטיאם, אורן מועלם, אליהו מייטס, דוד חוסברג, מורי פולק, מרים קדושים, עמוס דכרי, רחל שלמה, סימנצוב משה יהודה, יצחק זק בן סליקה, נעים משה, אנטון נסים וסליקה שושן, אליס טוביל, מיריה שמעון, יפה גורי, יונה קלון, לאה צימרון, סימני בת תמוז, לוי שבת, משה עשה, חנה יצחקי, אסתר חוד, אסתר בת תורא, אליה בת פריחה, תורצה ויגון, אסתר וענבר חיים, דניאל אלמולח, מרים הלוי, דוד טוביל, מיכל עמר, אריה בן שמעון, ציונה בת דוד, יצחק ולאה אסטרונגו, אליהו אדרי, עזיה עמוס, רות יעקב, חיה רחל לוי, יונה ויוסף שרעבי, מרים יהודה, שמואל למברער, נעמה בת מ'גודה, ליאור רחמים, זק טל, עליה מועלם, עליה כרן, שרה אליאל, דוד ופריחה כרן, שמעון בן רחל, אברהם אדרי, יוסף אלקובי, מיכאל ועקני, חסיבה ששפטט, עישה דרן, ברכה סופן, כמיסה ידי, רפי עשור, איתי ופרת, מעין וסדר עשור, כמיסה כרן, מרים בת רחל, נאה כרן, אילה שחר, אורטל מבורך, יצחק ושמחה אילוז, אורי יצחק אילוז הי"ד, יצחק בן פנעה ו"ל.

ולע"ז הנכסים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציעיליה צילה לבית משפחת צימרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה